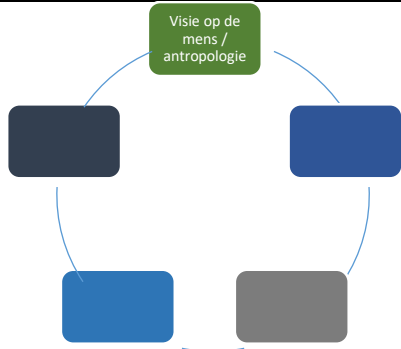

Het unieke van de mens is zijn creativiteit (Parkhurst)
We zijn niet gelijk, we zijn gelijkwaardig

Mensbeeld			
<p>'fearless human being' De mens, een redelijk en creatief wezen</p>			
De mens is in essentie een creatief wezen	Aandacht voor zingeving, existentiële vragen / levensvragen	Aandacht voor humaniteit	Verantwoordelijk (leren) zijn voor natuur, omgeving, wereld
De mens is een sociaal en zorgzaam wezen	In essentie is de mens een liefdevol wezen	De mens is niet eigendom van de staat, niet van de kerk, maar van zichzelf	Erkenning van ongelijkheid maar ook v. gelijkwaardigheid
Zelfrealisatie is slechts mogelijk bij het ervaren van vrijheid	De mens is een 'redelijk' wezen	Een mens die doet wat in hem opkomt, is slaaf van zijn impulsen en lusten en onvrij.	Van nature is de mens actief, nieuwsgierig, gemotiveerd, ondernemend
Verwondering en verbeelding zijn ultieme menselijke eigenschappen	Respecteren van de idealen van de Franse Revolutie	Vrijheid (individuele bestaans-ethiek), gelijkheid (sociale grondrechten), broederschap (zorgethiek)	Identiteit is wie of wat je bent, subjectiviteit is ook 'hoe' je bent
De mens is een mens in wording	Jongens en meisjes, mannen en vrouwen verschillen, maar zijn gelijkwaardig	(Durven) leren van anderen	De mens moet zich emanciperen
Zelfvertrouwen	Jezelf (kunnen) zijn	Lef hebben (doen)	Flexibiliteit
Doorzettingsvermogen	Reflectief handelen (product, maar vooral proces)	Buiten je comfortzone stappen	Buiten de kaders (leren) denken
Empatisch zijn, invoelend vermogen	Levenslang (willen) leren	De mens moet zich engageren	Eigen mening durven en kunnen geven
Oplossend zijn	Nieuwsgierig zijn	Keuzes durven maken	Gebruik (leren) maken van eigen talenten
Aandacht voor schoonheid	Omgaan met tragiek en tegenslagen	Aandacht voor eigen passies, talenten, interesses	Ondernemend zijn
Aandacht voor menselijke behoeftes	Elk mens is uniek, in zijn geaardheid, sexe, ideeën, talenten en kwaliteiten	Categorisch imperatief: mijn vrijheid geldt als een wet ook voor anderen	Op een volwassen manier in de wereld staan
Verbinding met jezelf / luisteren naar jezelf	Bij jezelf durven blijven	Zelfbewustzijn en zelfbewustwording	Open staan voor anderen
De mens draagt verantwoordelijkheid voor zichzelf, de ander en de gemeenschap	Ontdekken en leren hoe je kunt ontdekken wat je kan, wie je bent, wat goed voelt	Verantwoordelijk (leren) zijn voor jezelf en de ander	In vrijheid leren, leven en werken
Het kind / de mens als zelfopvoeder	Leren om je (niet) te conformeren	Veerkracht	Inlevingsvermogen
Gezien worden	(Durven) leren van anderen	Jezelf (kunnen) zijn, mogen ontwikkelen	Wie, en hoe ben je zelf als mens?
In basis is de mens goed	Open staan voor anderen en niet ieder voor zich	Nieuwsgierig zijn	We zijn niet gelijk, we zijn gelijkwaardig
Als mens word je gevormd door je leefomgeving / de maatschappij	Eigen mening durven en kunnen geven	Worden wie je al bent: bewust daarvan zijn	Autonoom blijven (kans hebben om hierin te groeien)

Als mens word je geboren met een intrinsieke motivatie om te willen leren/ontwikkelen	Een kind is nieuwsgierig, open zonder waardenoordeel	Is er een verschil tussen jongens en meisjes, mannen en vrouwen?	Draagt ieder mens verantwoordelijkheid voor de gemeenschap?
Doorzettingsvermogen	Humor	Discipline	Daadkracht
Leiderschap	Mededogen	Moed	Verbazing
Bescheidenheid	Geduld	Verdraagzaamheid	Accuratesse
Moraliteit	Motivatie	Omgaan met geaardheid?	Behoedzaamheid
De mens geneigd tot het goede (Socrates)	De mens geneigd tot het kwade (Pythagoras)	De mens moet door oefening aan het goede wennen (Plato).	De mens is goed geboren maar de maatschappij maakt hem slecht (natuurlijke opvoeding Rousseau),
De mens moet leren slechte neigingen te onderdrukken en goede tot activiteit brengen door zelf-doen (Pestalozzi)?	Het stellen van de eigendomsvraag: van wie is de mens: de staat, de kerk, de mens zelf?	In hoeverre is de mens een 'redelijke' wezen (rede vs lust)?	In hoeverre is de mens van nature actief, gemotiveerd, nieuwsgierig, ondernemend, zelfstandig, reflexief, verantwoordelijk en sociaal?
Wat zijn de waarden waar we voor staan en waar we voor opstaan?	Durven te dromen en te verlangen naar een toekomst	Idealen bouwen die inspireren	Geloven in een betere toekomst
Creëren van bestaanszekerheid	Veiligheid	Leren om strijdbaar zijn	Arbeidsethos
Plichtsbesef	Niet weggijken bij probleme	Creativiteit	Altijd zelf nadenken
Verbeeldingskracht	Waardigheid	Het gevoel er toe te doen	Ieder mens het gevoel heeft van persoonlijke vrijheid

Vertaling van een mensbeeld naar de onderwijspraktijk			
Zelfstandig en zelf verantwoordelijk	Talentontwikkeling	Ondernemend leren	Eigenaarschap: eigen doelen stellen
Maslov's model van menselijke behoeftes	Aandacht voor competentie, relatie, autonomie	Aandacht voor de universele rechten van het kind	Verbeeldingskrachtig onderwijs, bijv. door verhalen vertellen, beeldend schrijven
Bewustwording creëren	Community learning	Stellen van groepsdoelen	Het gesprek aangaan over de mens, de leerkracht, het kind
Denken in kansen en mogelijkheden	Meningen bouwen op argumenten. Argumenten bouwen op feitelijke informatie	Durven verwonderen	Reflecteren (product, maar vooral proces) Reflecteren (product, maar vooral proces)
Onderzoekend leren	Aandacht voor sociale vaardigheden, samenwerken	Aandacht voor het ontwikkelen, uitbouwen, onderhouden van talenten, interesses en passies	Aandacht voor levenslang leren
Aandacht voor creativiteit: creatief denken, doen, zijn, ondernemen.	Discussie over 'levensvragen' vanuit nieuwsgierigheid, niet vanuit godsdienstige vooringenomenheden en stellingen	Aandacht voor morele dilemma's	Aandacht voor (leren) redeneren
Aandacht voor het bouwen van meningen op argumenten en argumenten op feiten	Aandacht voor 'lust' en impulscontrole	Aandacht voor moraliteit: wat is het 'goede' (waarden en normen)	Aandacht voor een Growth mindset
Aandacht voor existentiële levensvragen	Morele ontwikkeling	Omgaan met een mens in wording	Omgaan met een leven lang leren
Het ontwikkelen, uitbouwen, onderhouden van talenten, interesses en passies?	Leren reëel te zijn en pragmatisch		

Door het kind naar een nieuwe wereld (Maria Montessori)
Iedereen is van de wereld, en de wereld is van iedereen (The Scene)

Maatschappijvisie			
<p>'for service and coöperation is what we need to solve our great problems' 'socialization of the school'</p>			
Hebben we (nog) wel een optimistisch wereldbeeld? Dat is nodig als we kinderen voorbereiden op de samenleving	De aarde is eindig in haar mogelijkheden: (meer) eerlijk delen van schaarse middelen	Deze tijd vraagt om een waardenoriëntatie die wereldwijd werkt	Een democratische wereld vraagt om actief, participierend democratisch burgerschap
De wereld is pluriform, divers en multicultureel en dat is prachtig	De maatschappij is inclusief	De wereld heeft behoefte aan een circulaire economie	De mens moet zich engageren
De maatschappij moet een plek zijn, waar een kind / de mens zich veilig en thuis voelt	De wereld is toenemend in verandering en veranderingen bieden kansen	Het besef moet (meer) ontwakken dat 'alles' met 'alles' in verbinding staat	Globalisering moet een kans bieden om eigenheid te behouden
Ecologie vraagt grote aandacht: duurzaam omgaan met bronnen: cradle to cradle	Actief strijden voor de verspreiding van democratische waarden	De maatsch. vraagt om mensen, die betrokken leven, ondernemend werken, nieuwsgierig leren	De economie is te veel de leidraad geworden in ons handelen (economisme)
Maatschappij ziet zich gesteld tov grote problemen	Samen verantwoordelijk voor de samenleving	Niet al het wensbare is wenselijk	Uitgaan van verschillen biedt kansen
Verandering is een essentieel kenmerk van de samenleving. Dat is geen bedreiging maar een kans	Niet alleen streven naar gelijkheid 'aan de startstreep', maar (ook) gelijkwaardiger waardering gaandeweg	Een democratische samenleving kan niet zonder scheiding van machten (wetgeving, handhaving vs rechtspraak)	Aandacht voor waarden die niet direct in cijfers, targets en euro's zijn uit te drukken: zeggenschap en democratie, 'family values', schoonheid van kunst en cultuur, zorg voor natuur.
Milieu en klimaat hebben invloed op de mens	Elk mens in de samenleving heeft recht op vrede en veiligheid	Gelijkheid en gelijkwaardigheid zijn sociale grondrechten	De universele rechten van de mens en het kind
Je mag iets anders vinden en denken: blijf en ga in gesprek	Luisteren naar elkaar en niet overschreeuwen	Waardering voor elkaar	Respect: bijvoorbeeld voor verschillen in mensen en voor de natuur
Verandering is een essentieel kenmerk van de samenleving. Dat is geen bedreiging maar een kans	Probleemoplossend vermogen van kinderen	Niet oordelen en niet veroordelen	Je moet je veilig voelen in de maatschappij
Ieder mens telt in de maatschappij	Help elkaar	Aandacht voor elkaar	Niet al het wensbare is wenselijk
Hoe belangrijk is het om 'lippendienst' te bewijzen aan effectiviteit en efficiëntie	De samenleving overvraagt het onderwijs	Als de samenleving gelijkheid wil nastreven, werkt schulden sanering beter dan gelijkheid nastreven door onderwijs	De samenleving moet het beroepsonderwijs belangrijker maken
De school volgt vertraagd de ontwikkelingen in de maatschappij	Maatschappij heeft volstrekt overspannen verwachtingen van het onderwijs	Overdragen tradities en cultuur	Open staan voor andere tradities en cultuur
Sommigen vinden het niet zo interessant om mee te doen met de maatschappij	Geloof in het idee dat het beter kan	Bestaanszekerheid	De eigen leefomstandigheden kunnen controleren
Veiligheid	Verzorgingsstaat	De kracht van verbinding	Vermogen om samen te werken

Solidariteit	De kracht van het individu benutten	Bewustzijn van kwetsbaarheid	Belang van bescherming
De noodzaak van een beschermende overheid	De noodzaak van een regulerende overheid	Een overheid die de vrijheid van mensen verdedigt	Tegengaan van armoede
Tegengaan van werkloosheid	De zorg voor publieke goederen die in publieke handen zijn	De zorg voor goed onderwijs	De zorg voor betaalbare zorg
De zorg voor een goede infrastructuur	De zorg voor betaalbare, goede woningen	Een rechtsstaat die mensen beschermd	Tegengaan van racisme
Tegengaan van willekeur	Tegengaan van grotere machten	Tegengaan van onrechtmatigheid van de overheid zelf	Probleemoplossend vermogen van mensen
Zorg voor ouderen	Werk zonder betekenis (de macjobs)	Vrijheid van onderwijs	De kracht van het grootkapitaal: dividendbelasting, belastingparadijs, techreuzen, macht over de journalistiek, privacy-schendingen, politieke manipulatie
Produceren voor de laagste lonen in lagelonenlanden met de minste milieuregels	De macht van 'big pharma'	Beleidsdogma's van het neoliberalisme	Medezeggenschap in bedrijven
Democratische controle	Een socialer, democratischer Europa	Aandacht voor burgerinitiatief	De cultuur van het efficiency-denken
De vrije markt	Privatisering	Migratie	Integratie
Het verdelingsvraagstuk	Bureaucratisering	Bankencrisis	Sociale verschraving
Segregatie	Globalisering	Universele rechten van de mens	

Maatschappijvisie: vertaling naar onderwijspraktijk			
Kinderen moeten leren omgaan met verandering	Iedereen hoort erbij op school	Het proces met elkaar (voor IIn en Ikr) belangrijk maken	Aandacht hebben voor respectvol bejegenen van de wereld
Aandacht voor aan burgerschapsonderwijs	Leren vragen stellen	Probleemoplossend leren en handelen	Multiculturaliteit moeten we als uitgangspunt nemen in onderwijs
Aandacht schenken aan democratische waarden	Leren om meningen te baseren op argumenten en argumenten op informatie	Perspectief leren nemen	Leren debatteren, discussiëren, andere meningen respecteren
Kinderen zeggenschap geven over het reilen en zeilen in school: bv leesbeleid, methodekeuzes	Kritisch en creatief denken	Informatie vaardigheid en media wijsheid	Computational thinking en ICT-vaardigheid
Leren (ver)delen van waardevolle goederen	Diversiteit is een uitdaging, geen bedreiging	Denken in kansen en mogelijkheden	Vredesonderwijs
Weten wat jij wilt, wat jij voor ogen hebt en daaraan trouw blijven	Vaardigheden (bijv. IPC)	Acceptatie	Veranderende maatschappij
Aanpassen	Open staan voor... luisteren, en respecteren	(Positief) zelfbeeld	Niet wat wil je later worden, maar wat wil je later doen!
Talenten benutten	Samenwerken met verschillende individuen	Opkomen voor je eigen mening, maar ook luisteren naar anderen	Buiten de lijntjes durven kleuren
Leren in verbanden			
verdraagzaamheid	Fouten maken mag	Duurzaamheid: hoe ga je om met water op de school?	Duurzaamheid: afval scheiden
Duurzaamheid: verlichting uit als je niet in de klas bent	Duurzaamheid: omgaan met materialen (restpapier gebruiken)	Moestuin	Knutselen met kosteloos materiaal

Je hoeft bij kinderen niet op de 'aan'-knop te drukken, als je bij kinderen maar van de 'uit'-knop afblijft. (Robbert Dijkgraaf)

<p>Visie op opvoeding, ontwikkeling, vorming, spelen en leren 'fearless kids' 'proefondervindelijk ervaringsleren' 'Niets leersamers dan ervaren' 'liberation of the pupil' 'de leerling in charge' 'synthetic education'</p>			
Kinderen hebben het fundamentele recht om te leren	Leren vindt slechts plaats in veiligheid	Leren vindt slechts plaats op basis van vertrouwen bij het ondernemen en doen	De leerling centraal vanuit de gedachte 'Vom Kinde aus'
Kinderen hebben het recht op een gelijke startpositie in het leven en leren	Wie gaat er over de inhoud? De staat, de samenleving (economen, bedrijven), ouders, leraren of het kind	Wie is de opvoeder? Natuur, leerling, leraar, ouders, kerk, staat, peers, samenleving, clubs?	Er is een intrinsieke wil om te leren, te ontwikkelen, zich te vormen
Zowel 'Führen' als 'Wachsen lassen'	Brede vorming	Kwalificeren, socialiseren, subjectificatie: verhouding?	Van motivatie naar motivatie
Onderwijs is inleiden in betekenissen	Het kind houdt van verhalen en van (kennis over) de wereld	'Voor het echie' leren: betekenisvol, functioneel, authentiek	Streef naar harmonie tussen lichaam en geest
Alert op het verborgen curriculum: kinderen leren ook van wat je niet kiest om te instrueren	Opvoeden doe je thuis (goed voorbeeld geven, vanuit jezelf). Je versterkt wat thuis voor basis is gelegd	Aandacht voor verschillende manieren van leren: instructie, reflectie, probleem oplossend, onderzoekend, ed.	Leren is maar deels lineair, deels circulair, vindt deels plaats in een leerlandschap (verschillende manieren)
De basis van leren is verwondering	Leren door inductie of deductie?	Leren van actualiteit	Zelfsturend leren (cognitie, motivatie, betrokkenheid, e.d.)
Eigenaarschap: leerlingen eigenaar van hun eigen leren, eigen regie	De wereld doet zich als een geïntegreerde eenheid aan kinderen voor	Intrinsieke motivatie (zoveel mogelijk) als uitgangspunt: op zoek naar de 'drive'	Succes bouw je op succes op succes
Je bepaalt voor jezelf of het doel behaald is	Vorming: hoe ga je daar op in, mee om?	Leren van je 'eigen' fouten	Onderwijs moet boeiend zijn
Om te leren moet onderwijs schuren	Leren vanuit talenten, eigen interesses, kwaliteiten en op meerdere manieren (MI)	Van alle kanten de wereld de school binnenhalen + met school de wereld in	Je zelf, je werk (leren) presenteren
Convergent of divergent leren	Leren is maar deels eendimensioneel	Samen delen, lezen	Normen en waarden van jezelf inzetten
Kind bepaalt de richting, betekenisvol leren verhoogt de motivatie	Leren vindt (veel) plaats in de zone van de naaste ontwikkeling	Aansluiten bij leefwereld, en/of leefwereld laten ontstijgen	Aandacht voor wat de kinderen bezighoudt, wat speelt er die dag?
Als we de opvoedkundige basis van thuis versterken, kunnen ze zich op hun manier ontwikkelen	(een zekere mate van) eigenaarschap: zoveel eigenaarschap als een kind aankan	Leren stimuleren en uitdagen: leren dat te leren waarvan kind niet weet dat het 't kan/ wil leren	Het is niet zo belangrijk de verdeling tussen nurture en nature te weten: ga uit van de optelsom van beiden
Intentioneel onderwijzen of ontdekkend leren	Zelf vinden hoe/wat te leren leidt tot meer motivatie	Het belang van aanschouwelijkheid	Kinderen leren te durven kiezen
Verschillende werkvormen	Feedback (leren) geven	Ontwikkeling + leren zichtbaar maken (per kind verschillend)	Durven om dingen 'fout' te doen; fout is goed.
Het hoeft niet allemaal even snel	Wendbaar maken, kritisch kijken naar eigen 'doen'	Van en met elkaar leren	Anderen inspireren, leren door 'goed' voorbeeld
Hoe vrijwillig is het leren?	Verhouding zelfstandig en sociaal leren	Verhouding vrij spel, gebonden spel	
Aandacht voor persoonlijke relevantie, nut, plezier, passie, betekenisvolheid,	Aandacht voor interesse, autonomie, willen / 'goesting' of verplichting	Aandacht voor straf, beloning, schuld, verwachtingen, schaamte	Aandacht voor druk, stress, zelfwaarde, gecontroleerde motivatie

Echte materialen	Rijke leeromgeving aanbieden	Kinderen prikkelen: 'dingen' aanreiken	Spelend leren
Kinderen mogen fouten maken	Leren door doen	De 'echte' wereld is het klaslokaal, erop uitgaan	Vakoverstijgend lesgeven
Kinderen bepalen zelf hun leerdoelen	Leren en werken vanuit intrinsieke motivatie	Aansluiten op de maatschappij: belevingswereld van het kind	Het is belangrijk dat wij als leerkracht proberen ons aan te sluiten/ in te leven in de belevingswereld van het kind
Niets is zo spannend op die leeftijd als school	Kinderen leren meer van 'peers' dan in de lessen	Vertrouwen als basis	Verhouding nature nurture
Führen oder wachsen lassen	Vom Kinde Aus	Universele rechten van het kind	Wie gaat er over de inhoud van het onderwijs
De natuur, leerling, leraar, ouders, kerk, staat, maatschappij als opvoeder	Verhouding tussen kwalificeren, socialiseren en persoonsvorming/subjectificatie	Belang van de zone van de naaste ontwikkeling	Verhouding tussen zelfstandig en sociaal leren
Verhouding leren door inductie of deductie: deductief (geheel > delen) of inductief (deel > geheel)	verhouding tussen instructief, ontdekkend, onderzoekend en probleemoplossend leren	Verhouding (vrij en gebonden) spel en leren	de learnification of the school
Convergent of divergent differentiëren	In hoeverre is leren lineair en eendimensionaal	Rol interactie, ideeën uitwisselen bij het leren	Actualiteit
Belang van aanschouwelijkheid	Belang van geheugentraining	Belang van experimenteren	Belang van eigenaarschap

Visie op opvoeding, ontwikkeling, vorming en leren: vertaling naar onderwijspraktijk			
Een veilige pedagogische basis	Self efficacy: vertrouwen in eigen kunnen	Taken leren overzien en plannen	Executieve functies
Leren reflecteren	Zich (leren) verplaatsen in anderen	Jezelf (leren) presenteren	Elkaar (leren) aanvullen
Feedback (leren) ontvangen	Kennis betekenisvol en functioneel maken voor leerlingen	Expliciete aandacht ook voor wat de Cito niet meet	Keuze voor vakken- en domeinintegratie
Leren in de zone van de naaste ontwikkeling	Aandacht voor motivatie in het onderwijs	Aandacht voor het ontwikkelen van een theorie over zichzelf als leerder (portfolio)	Zelfstandigheid, socia-liteit, vrijheid en reflectie leer je door ervaring en door er op school mee te oefenen
Experimenteren, uitproberen	Fouten maken (moet), van fouten kun je leren	Instructie en begeleiding bij zelfsturend leren	Oorzaken van succes en falen op de juiste wijze attribueren
Leren over hoe je kunt werken aan doorzettingsvermogen	Ontwikkeling meten en wat niet te meten is merkbaar maken, bijv. met portfolio	Aandacht voor samenwerken(d) leren: samenwerkrollen, -vormen, -vaardigheden	Leren om door te zetten
Leren leren	Leren werken met stappenplannen, instructiewijzers	Elkaar kunnen verwonderen. Dan beklijft het beter	Sociale ontwikkeling op school
Samenwerken is belangrijk	Loslaten	Eigen onderzoek opzetten en uitvoeren	Gebruik maken van eigen talenten

*De vraag die het kind aan de leraar stelt is: help me het zelf te leren (Naar: Maria Montessori)
Students don't care how much you know, until they know how much you care*

Visie op de rol van de leraar			
'fearless teachers' 'no method, no system' 'a way of living' 'stay out of the way'			
Vertrouwen als basis	Veiligheid als basis	Vat vullen of vuur ontsteken?	Facilitator of learning
Eis (meer) professionele ruimte vanwege onvoorspelbaarheid beroep	Niet de coach aan de zijlijn, maar de leraar is de 'expert'	Draag uit dat je er als leraar toe doet: de leraar is een kwaliteitsfactor van belang	De virtuositeit van de leraar in zijn vakmanschap: onderwijs-expert met wetenschappelijke kennis die hij kan inzetten
Gebruik maken van eigen talenten	Zich (leren) verplaatsen in leerlingen	Jezelf (leren) presenteren	Elkaar (leren) aanvullen
Wees geen slaaf van de methode: weet wat je doet	Reflecteren op je eigen handelen	Los durven laten	Afstemmen op leerlingen, personaliseren
Teamlid: overleggen, taken verdelen	Inzetten van verschillende hulp (middelen, werkvormen, aandacht)	Flexibel inrichten van ruimtes, plekken creëren	Ruimte voor onderzoekend, ontwerpend en probleem oplossend leren
Teach as you preach	Leer je te verhouden tot de visie van de school	Werk in teamverband op basis van vertrouwen	Kennis van leer- en ontwikkelingslijnen: wees een didactisch deskundige
Pedagogisch tact: 'knowing by being'	Bouwen aan een relatie tussen leraar en leerling: betrokkenheid	Beschouw je vak als een roeping	Niet alleen op 'zenden' staan, (steeds) meer op 'ontvangen'
Persoonlijkheidsontwikkeling centraal	Zicht op de eigenheid van kinderen: het 'zien' van het kind	Spelaanbod, functioneel en betekenisvol	Eigenaar en zeggenschap over zijn eigen beroep: lerarenregie
De leraar als voorbeeld	Ben je meer een 'zender' dan ontvanger?	Structuur en kaders bieden	Passend, inclusief en adaptief
Motiveren (positief)	De kinderen niet altijd als één groep benaderen	Open staan voor verandering	Loslaten
Communicatie, manieren? Vormen?	De leraar is geen 'doorgeefluik'	Observator	Niet gericht op gemiddelden, maar op elk kind afzonderlijk
Evenwicht tussen sturen en begeleiden weten te vinden, ipv één richting op 'duwen'	Geen laissez-faire: vaak je er 'actief niet mee bemoeien'	Eigenheid herkennen en erkennen	Leerlingen uitdagen om zelf te denken
De leraar als simultaanschaker op 25 borden tegelijk, met multidimensionele schaakborden	Probleemoplossend leren: kinderen zoeken, ontdekken, onderzoeken zelf; leerkracht heeft helicopterview	'waarom' vragen stellen aan leerlingen, maar ook leerlingen waaromvragen laten stellen	De ideale mix tussen de rollen van de leraar: mens, pedagoog, organisator, instructeur, didacticus
Leren met je lijf: door te bewegen	Kinderen ruimte durven geven om hun eigen problemen op te lossen	Chaos toelaten: is ook loslaten	Observeren
Inspelen op de belevingswereld van de kinderen	Flexibel opstellen	Positieve benadering	Ruimte geven voor eigen initiatieven
Goede voorbeeld geven	Voorleven in 'goed' zijn	Leerlingen uitdagen	Differentiëren
Jezelf zijn en bewust zijn van wat je meebrengt voor de leerlingen	Bewustwording / ontdekken van eigen identiteit	Inspirator	Stimuleren van talenten
Stimuleren voorbereiden op de maatschappij / wereld	Begeleidende coachingsrol	vertrouwenspersoon	veiligheid
verbinder	Thuis voelen	Als leerkracht dingen zien buiten de methodes	Kennis aanreiken

Ondersteunende rol in de opvoeding naar ouders toe	Luisterend oor bieden	Zonder oordeel / vooroordeel bewust zijn van hoe gekleurd jezelf kijkt als leerkracht	Jezelf zijn en bewust zijn van wat je meebrengt voor de leerlingen
Leerkracht heeft helicopterview	Eerst zelf begrijpen voordat je het kan uitleggen; boven de stof staan	Op je eigen instincten kunnen vertrouwen	De opvoedende waarde van de leraar
Het belang van de leraar: niet binnen, maar buiten de muren van het klaslokaal	De persoonlijkheid / karakter van de leraar maakt identificatie en gehechtheid mogelijk; is levensbepalend	Ruimte voor 'voorleven'	Niet (meer) autoritair: leraar is niet (meer) de baas; kinderen niet (meer) bevreesd
Vat vullen of vuur ontsteken	De leraar als voorbeeld	De mix van beroepsrollen: de pedagoog, de didacticus, de organisator en de leraar als persoon	De virtuositeit of vakmanschap van de leraar
Zeggenschap over het eigen beroep	Passend, adaptief onderwijs		

Visie op de rol van de leraar: vertaling naar onderwijspraktijk			
Schurend onderwijs: Kinderen laten leren door hen weerstand te laten ervaren	Vakkennis: didactiek en didactische modellen paraat hebben	Instrueren, begeleiden, coachen 'just-in-time'	Kinderen vertrouwen en kinderen 'zien'
Loslaten: het zweet op het goede voorhoofd staan	Houd je van de domme: leer kinderen over leerprocessen na te denken; Help me het zelf te leren	Laat kinderen doelen stellen, plannen maken, criteria bedenken voor zelfevaluatie	Geef expliciet instructie in leren leren, in samenwerkend leren, in omgaan met (keuze)vrijheid
Leer kinderen een theorie over zichzelf te bouwen als leerder, schrijver, lezer	Creëer situaties waarin kinderen oefenen in samenwerken en -leren	Creëer situaties waarin kinderen (leren) reflecteren	Open mind
Dialogisch leren	Vraag kinderen zich te verantwoorden	Vragenderwijs lesgeven	Flexibiliteit
Communicatie, manieren? Vormen?	Rijke speel-/leerruimte creëren	Observator	'waarom' vragen stellen aan leerlingen, maar ook leerlingen waaromvragen laten stellen
Evenwicht tussen sturen en begeleiden weten te vinden	Geen laissez-faire: vaak je er 'actief niet mee bemoeien'	Werkvormen gebruiken om samen te werken, elkaar te zien, elkaars talenten te gebruiken	
Inspirator	Voorbeeld zijn	Voorbeeld geven	Begeleider / Coach
Uitnodigen	Helpen	Samenbrengen	Verantwoordelijkheid daar leggen en geven
(bij)sturen	coachen	enthousiasmerend	kennisoverdracht
Zelf laten/ helpen doen	Begeleidende rol	Meedoen	Onderdeel zijn van de groep
Hanteer verschillende didactieken: 'modellen', instructies	Tijd bewaken	Eisen stellen	Initiatief nemen
Achterover leunen (wanneer het kan)	Feedback geven	Rijke speel-/leerruimte creëren	

Kinderen gaan graag naar school, maar niet graag naar de les
School is an institution built on the axiom that learning is the result of teaching (Illich, 1971)

Visie op (de functie van) de school			
Kwalificeren, socialiseren, subjectificatie; Brede vorming; Persoons-, persoonlijkheids- en persoonlijke ontwikkeling De school als sociale leeromgeving			
Werk vanuit het hoofdartikel uit de Grondwet over de vrijheid van onderwijs	De school moet een fundamenteel veilige omgeving zijn om uit te proberen, te leren	De school heeft een publiek belang: werk aan schoolse doelen: kennis, vaardigheden, attitudes	De school heeft ook een privébelang: werken aan 'eigen' doelen: kennis, vaardigheden, attitudes
De school heeft ook een eigen schools belang: Als maatsch. institutie weerstand bieden tegen 'onvolwassen in-de-wereld-zijn'	De school als scholé (vrije tijd). De schooltijd is (ook) een tijd van uitproberen, experimenteren.	De school heeft een functie voor reproductie van maatschappelijke en culturele kennis en vaardigheden	De wereld is mijn klaslokaal: leren doen we vooral/ook buiten de school; gebruik dat.
Zie de gevaren van de 'learnification' van de school	Op school leer je je te verhouden t.o.v. de kennis, vaardigheden en attitudes die je op school leert	De school heeft een kwalificerende functie	De school heeft een socialiserende functie
Op school leer je je te verhouden t.o.v. jezelf, de ander, de wereld	Op school bouw je niet alleen aan je identiteit (wie en wat je bent), je wordt ook een sub-ject. Dat gaat over hoe je bent	De school als oefenplaats voor kunstzinnige, creatieve ontwikkeling en ontwikkelen van gevoel voor schoonheid	Maatschappij erbij betrekken: bieb, voetbalveld, naschoolse opvang, naar buiten gaan, omgevingspeurtocht
De school als oefenplaats voor gehoorzaamheid, orde en tucht	De school is er voor alle leerlingen	Weten wat je wilt laten zien	Wat willen de kinderen laten zien
Naast de school voedt ook de kerk, de maatschappij, de buurt, sportverenigingen op	De school als middel tot verheffing van de mens/het volk	De school als oefenplaats voor deugdzaamheid, zelfbeheersing	De school als oefenplaats voor wilsontwikkeling, verstandelijke ontwikkeling
De school als oefenplaats voor actief burgerschap	De school als oefenplaats voor goed en kwaad, moraliteit	De school heeft een allocerende, toewijzende functie	Vrijheid van onderwijs vraagt om een overheid op afstand
Multifunctionaliteit: divers en open	Van en met elkaar leren: samenwerken	Op een respectvolle manier met elkaar omgaan	Leren om jezelf te redden in de maatschappij
Je veilig voelen	Naar buiten treden, met elkaar en 'de wereld' delen	Leeromgeving en leefomgeving	Met plezier /graag naar school komen
Aandacht voor inbreng van kinderen	Ruimte voor uitproberen en experimenteren	Samenwerking met instanties, andere organisaties	
Ouderbetrokkenheid	Communicatie naar buiten	Wat laat je zien, voelen, proeven?	Ouder maken keuze! Ouders betrekken
Een plek waar een kind zich veilig en thuis voelt	Een plek waar het kind kan ontdekken (ook: wie ben ik?)	Een plek waar kinderen experimenteren	Een plek waar kinderen zich kunnen ontwikkelen
Aandacht voor kennismaking	Een plek waar binnen en buiten (zowel natuur als 'de wereld') in elkaar overlopen	Een plek waar ze mogen leren wat ze zelf willen leren	De 'schoolse doelen' mogen ze leren op de manier (werkvorm) die bij ze past

Doorlopende lijn (in klassen-management)	Veel materialen zodat kinderen hun eigen manier kunnen vinden om zich stof eigen te maken	Natuurlijker (tuinen, zorgen, praten, discussiëren, koken, schoonmaken)	De school als pedagogische 'civil-society'
Met een respectvolle manier met elkaar omgaan	Schools als sociale omgeving	Veiligheid voor kinderen en ouders	Van en met elkaar leren: samenwerken!
Ontwikkelingsgericht onderwijs passend bij een kind	Als voorbereiding op de wereld	De maatschappij in de school	Iedereen wil altijd wel iets van het onderwijs: weerstand tegen bieden
Hoe veranderlijk is het onderwijs nu 'eigenlijk'?	Onderwijs onwaarschijnlijk succesvol en tegelijkertijd de gebeten hond	Het schoolsysteem wordt overschat in hoe belangrijk het is voor kinderen	Het schoolsysteem wordt overschat in hoe belangrijk het is voor de maatschappij
Het schoolsysteem functioneert buitengewoon fatsoenlijk	Is de school er wel voor om betere mensen op te voeden? (Burgerschap?)	Langeveld: school is een compromis	Aandacht voor de 'grammar' of schooling: de grammatica van de school
Met iedere vorm van onderwijsorganisatie bereik je ongeveer dezelfde resultaten	Verhouding tussen het publieke belang en het privébelang van onderwijs	Pedagogische civil society	In hoeverre moet de school een actieve (emancipatoire) rol spelen bij veranderingen in de maatschappij, verheffing van het volk
De school als oefenplaats voor deugdzaamheid	De school als oefenplaats voor zelfbeheersing	De school als oefenplaats voor gevoelsontwikkeling	De school als oefenplaats voor moraliteit
De school als oefenplaats voor actief burgerschap	De school als oefenplaats voor de ontwikkeling voor een gevoel van schoonheid	De selectiefunctie van de school	De allocatiefunctie van de school

Visie op de school: vertaling naar onderwijspraktijk			
De school als werk-, leef- en leergemeenschap	De school is een oefenplaats, waar je mag onderzoeken of 'iets' wel of niet 'iets' voor je is.	Haal de wereld de school in, ga met de school de wereld in, bijvoorbeeld maatschappelijke stages	Aansluiten bij de leefwereld en belevingswereld, maar ook de leefwereld helpen ontstijgen
Onderwijs is inleiden in betekenissen	Integreer het 'buitenschoolse leren' met het binnenschoolse	Werken vanuit professionaliteit	